

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3304/2018. (X. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.327/2017/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Egy bank (a továbbiakban: Bank) egy Zrt. (a továbbiakban: Zrt.) képviseletben eljárva devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződést kötött az indítványozóval mint adóssal és zálogkötelezettel. A kölcsöntőkére és annak járulékaira a felek jelzálogjogot alapítottak, továbbá az Bank elidegenítési és terhelési tilalmat kötött ki. A jelzálogjogot és az elidegenítési és terhelési tilalmat 2008. április 23-án az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre került a Zrt. javára. A Bank 2016. január 21-én a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta. A Zrt. 2016. szeptember 14-én tájékoztatta az indítványozót arról, hogy az Bank a részére engedményezte az indítványozóval szemben fennálló követelését. Ezzel összefüggésben a Zrt. ingatlan-nyilvántartási kérelmet nyújtott be a Fejér Megyei Kormányhivatal Dunaújvárosi Járási Hivatal Földhivatali Osztályához (a továbbiakban: elsőfokú hatóság), amelyben kérte a kölcsöntőke és kamatai erejéig bejegyzett jelzálogjog, valamint elidegenítési és terhelési tilalom jogosultja változásának bejegyzését a javára. Az elsőfokú hatóság helyt adott a kérelemnek, határozatával szemben azonban az indítványozó fellebbezett, arra hivatkozással, hogy az alapszerződés felmondásra került, és ezzel együtt nem került sor új jelzálogjog alapítására, továbbá nem áll rendelkezésre olyan okirat, amelyből megállapítható lenne a bejegyzett jelzálogjoggal biztosított követelés jogosultjának megváltozása. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a kölcsönszerződés forintosítására tekintettel a Bank nem engedményezhetett forintban keletkezett követelést biztosító olyan zálogjogot, amellyel maga sem rendelkezett. A Fejér Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: másodfokú hatóság) helyben hagyta az elsőfokú döntést. Határozatát azzal indokolta, hogy a konkrét ügyben nincs lehetőség a 2008. évi jelzálogjog-bejegyzés felülvizsgálatára, a követelés átszállásával pedig a zálogjog is átszáll az új jogosultra. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy az engedményezés hatására a zálogjogban új zálogjog alapítása nélkül történik módosulás, mert csak a jogosult személye változik meg.
- [3] Az indítványozó a másodfokú hatóság határozatát keresettel támadta meg; keresetlevelében azzal érvelt, hogy a svájci frankban nyilvántartott kölcsönkövetelés 2015. március 21-én megszűnt, és nincs olyan okirat, illetve ingatlan-nyilvántartási bejegyzés és határozat, amely alapján megállapítható lenne a Zrt. javára történő engedményezés. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: bíróság) a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében elutasította az indítványozó keresetét. Mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy az indítványozó az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet, valamint a forintérték megállapításáról és az ezzel összefüggő rendelkezésekről szóló 9000/1946. (VII. 28.) ME rendelet egyes rendelkezéseinek sérelmét állítja, ezért a bíróságnak ezek megalapozottságát kell vizsgálnia. A bíróság nem foglalkozhat – ahogyan a hatóságok sem – azzal, hogy az engedményezés előtt milyen tartalommal került sor a kölcsönszerződés felmondására, a forintkövetelés összege megfelelő-e, illetve megtörtént-e, és ha igen, jogszerűen-e, az indítványozó és a Bank között a forintosítás és az elszámolás. A jelzálog jogosultja személyében bekövetkezett változás bejegyzése iránti kérelem és az annak alapjául szolgáló okirat a bíróság megítélése szerint megfelelt az irányadó jogszabályoknak, ezért a bíróság az indítványozó keresetét elutasította.

- [4] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz – az Alkotmánybíróság főtktkárának felhívására utóbb hiánypótlással kiegészített – alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmét állítja, továbbá alapvető jogainak sérelmével összefüggésben utal az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, és a bíróság ítéletének a másodfokú és az elsőfokú hatóságok határozataira kiterjedő megsemmisítését kéri.
- [5] Az indítványozó arra alapítja álláspontját, hogy az eljáró közigazgatási hatóságok és a bíróság egyaránt a tényállításait egyoldalúan figyelmen kívül hagyva, nem létező okira támaszkodva, továbbá a rendelkezésre álló okiratoknak eltérő tartalmat tulajdonítva hozták meg döntéseiket és ez a jogsértő eljárás eredményezte Alaptörvényben biztosított, a panaszban megjelölt jogai sérelmét. A Zrt. tájékoztatása szerinti engedélyezés forraskövetelésre jött létre, az eredeti jelzálogjog azonban devizakövetelés biztosítására történt, ebből kifolyólag nincs olyan okirat, amely megállapítaná, hogy a jelzálogjogosult változásának bejegyzése jogszerűen történhetett volna. Ez az eljárás sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdései szerinti alapvető jogait. A jogorvoslati fórumok – a másodfokú hatóság és a bíróság – pedig nem értékelték az indítványozó által előadottakat, ezért kiüresítették az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti alapvető jogát. Az eljáró szervek lényegében új jelzálogjogot alapítottak az indítványozó ingatlanára, ami sérti az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jogát.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [7] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem követelményének teljesüléséhez szükséges feltételeket az Abtv. 52. § (1b) bekezdése tartalmazza. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványban foglalt kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó egyértelműen hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésére. Ez a rendelkezés az ártatlanság véelmét rögzíti. Az Alkotmánybíróság egyértelművé tette, hogy az esetek bizonyos korlátozott körében nem szűkíti le az ártatlanság véelmét a szorosan vett büntetőjog területére {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [51]–[54], [70]}, azonban a jelen indítvány nem tartalmaz semmilyen indokolást arra nézve, hogy az ártatlanság véelme milyen összefüggésben áll az egyedi ügygel. A határozott kérelem követelménye ezért ebben a vonatkozásban nem teljesül.
- [8] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [9] Az indítványozó a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította panaszában, és a sérelem megvalósulását abban látta, hogy az első- és másodfokú hatóság, valamint a bíróság nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, mert nem vették figyelembe az indítványozó által irányadónak tartott tényeket. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossgal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi

szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [10] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott ítélet indokolásában a bíróság megjelölte a döntése alapjául szolgáló tényállást. Az ítélet úgyszintén tartalmazza azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján az okiratok által igazolt jogügyletek a bíróság értékelése szerint jogszerűnek minősülnek. Mindezek megtalálhatók a másodfokú hatóság határozatában is. A fentebb kifejtettek fényében az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy ezt a ténymegállapítási folyamatot felülbírálja, illetve a bíróság mérlegelését, annak okszerűségét megkérdőjelezze. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában ezért nem merül fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, így az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány nem fogadható be. Ugyanebből az okból nem kerülhet sor az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmének érdemi vizsgálatára sem.
- [11] Az indítványozó előadása szerint a bizonyítékait figyelmen kívül hagyó bíróság és hatóságok eljárása tulajdonjoga korlátozását, ezáltal a tulajdonhoz való alapvető jogának sérelmét eredményezte. Azonban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában a panasz a fent kifejtettek szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti befogadási feltételeket, és nem merült fel olyan, ettől független körülmény, amely a tulajdonhoz való jog vonatkozásában a befogadást indokolná.
- [12] Az indítványozó a jogorvoslathoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt alapvető jogának sérelmét arra hivatkozással állította, hogy az önkényesen eljáró jogorvoslati szervek kizárták valódi jogorvoslati lehetőségének gyakorlását. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét. A jogorvoslat biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e {ennek áttekintéséhez lásd: 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}. A jogorvoslathoz való jog az Alaptörvény 28. cikkéből következően a jogalkalmazó szerveket is kötelezi {lásd pl.: 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az indítványozó a jelen ügyben élt a részére törvényben biztosított jogorvoslati lehetőségekkel, és fellebbezését a másodfokú hatóság, keresetét a bíróság érdemben elbírálta. Önmagában annak ténye, hogy a jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező szerv nem tartotta megalapozottnak a jogorvoslatot kérelmező által előadottakat, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, az erre alapított indítványelem pedig nem vizsgálható érdemben az Abtv. 29. §-a alapján.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. szeptember 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/307/2018.

